

སངས་རྒྱུ་ཀྱི་མཛད་རྣམ་མཛོད་བསྟུན།

ང་ཚོ་ནང་པའི་ཚོས་ཐོག་མར་གསུང་མཁན་སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་འཇིག་རྟེན་འདིར་མ་ཐེབས་པའི་
གོང་དུ། དགའ་ལྡན་ལྷ་ཡུལ་དུ་ལྷའི་བྱ་དམ་པ་ཏོག་དཀར་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། ལྷ་ཡུལ་དུ་ཁོང་གིས་
དགའ་ལྡན་གྱི་ལྷ་རྣམས་ལ་ཚོས་གསུངས་ཏེ་བཞུགས། དེ་ནས་སྟོན་གྱི་སྟོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་འཛམ་
བྱ་གླིང་གི་མི་རྣམས་ཚོ་ལོ་བརྒྱ་པའི་སྐབས་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་འདུལ་བའི་དུས་ལ་བབས་པར་
གཟིགས་ནས། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་བསྐྱོས་ཏེ་སྤང་ཚེན་ཐལ་ཀར་མཚེ་བ་དུག་
ཡོད་པ་ཞིག་གི་ཚུལ་དུ་ཡུམ་སྐྱུ་མ་ལྷ་མཛེས་ཀྱི་ལྷུ་མས་སུ་ཞུགས་པ་དང་། སྐབས་དེར་བཀྲ་ཤིས་པའི་
ཉལ་མཚན་མང་པོ་བྱུང་བ་དེ། སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་ནི་སྤྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་ལོ་ ༡༧༧ ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་
རྒྱལ་ཕྱོད་སེར་སྐྱའི་གོང་ཁྲིར་དུ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་བཟུང་མ་དང་ཡུམ་སྐྱུ་མ་ལྷ་མཛེས་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེས་
སྐྱེ། ལྷ་མི་འི་ཚལ་དུ་(དེང་སང་བལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་)ས་ག་རྒྱ་བའི་ཚོས་བཙོ་ལཱའི་ཉིན་སྐྱེ་
འབྱུངས། སྐྱེ་འབྱུངས་ནས་ཞག་བདུན་གྱི་རྗེས་ཡུམ་སྐྱུ་གཤེགས་པས་སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་སོགས་མ་མ་
བརྒྱད་ལ་གཏད་ནས་སྐྱེད་སྤིང་གནང་། ཁོང་གི་རིགས་ནི་རྒྱལ་རིགས་དང་རུས་ནི་གོ་ལུ་ཉ་མའམ་
ཤུག་པོ་ལོ་ལོ་བཞུད་ཅིང་། སྐྱེ་འབྱུངས་མ་ཐག་སྐྱོགས་བཞི་ལ་གོ་མ་པ་བདུན་བདུན་སྟོས་པའི་ཤུག་པོ་
ཏོག་བརྒྱ་རེ་རེ་བཞུད་ཅིང་། ཁོང་གི་གསུང་ཐོག་མ་ནི། ང་ནི་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་མཚོག་ཅེས་
གསུངས། མཚན་མཁན་དྲུང་སྤོང་ཨ་སི་ཏ་ཟེར་བས་སྐྱེ་ལུས་ཀྱི་བྱུང་ཚོས་ཁག་ལ་བརྟག་དབྱེད་གནང་
སྟེ་བྱ་འདི་བྱིམ་དུ་བཞུགས་ན་འཁོར་ལོས་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་། རབ་ཏུ་བྱུང་ན་འཚང་རྒྱ་བར་
འགྱུར་རོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་གནང་། སྐྱེ་རྒྱུང་དུས་ཀྱི་མཚན་ལ་གཞོན་ལུ་དོན་གྲུབ་ཟེར་ཞིང་། རིམ་
བཞིན་ལང་ཚོ་རྒྱས་ཏེ་སྟོབ་དཔོན་ཀུན་གྱི་བཤེས་གཉེན་དང་། ཡིག་མཁན་སློན་བྱ་གོ་ཆ། ཞང་པོ་

བཟང་པོ་ལེན་སོགས་ལས་ཡི་གེ་སོགས་རིག་པའི་གནས་དང་། རྒྱ་ཙུལ་རྣམས་ལ་སྦྱངས། ཉིན་
ཞིག་གཞོན་ལུ་དོན་གྲུབ་ཤིང་རྣམ་བུའི་འབྲི་ཤིང་གི་འོག་ཏུ་སྐོམ་ལ་བཞུགས་ནས་ཉི་མ་ཕྱི་དྲོའི་དུས་
སྤྱི་ཡང་གྲིབ་ནག་གིས་ཁོང་གི་སྐུ་ལུས་མ་བང་བར་བསྐྱད་ཡོད་པ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀྱིས་མཐོང་
ནས་ངོ་མཚར་སྐྱེས། ཁོང་གིས་རྒྱུན་དུ་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལ་ལ་སྤྲུགས་བསམ་བཞེས་
བཞིན་པ་ཡབ་རྒྱལ་པོས་མཁྱེན་ཏེ་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་དོགས་པ་སྐྱེས་ནས་གྲགས་འཛིན་མ་བཅུན་མོར་
བསྐྱེས་ཏེ། དགྲུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུང་གྲུབ་དུ་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞུགས། བཅུན་མོ་གྲགས་འཛིན་མ་ལ་
ཚས་སྐྱ་གཙན་འཛིན་འབྱུངས། ཉིན་ཞིག་ཁོང་གི་སྤོགས་པོ་འདུན་པ་དང་མཉམ་དུ་སེམ་སྐྱུའི་གྲོང་
ཁྱིམ་དང་ཕོ་བྲང་གི་སྤོགས་བཞིའི་སྐོ་བཞི་ལ་ཕེབས་དུས། སྐྱེ་ཤ་ན་འཆིའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་གཟིགས་ནས་
ངེས་འབྱུང་སྤྲུགས་དུག་སྐྱེས་ཏེ། འཁོར་བ་ལ་སྒྲིང་པོ་མི་འདུག་དགོངས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་འདོད་ཆེན་
པོ་སྐྱེས། ཡབ་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ལྟར་ཕོ་བྲང་སྤྱང་དམག་གིས་བསྐོར་ཡོད་ན་ཡང་མཚན་མོ་གསང་བའི་
སྐོ་ནས་ཏུ་མཚོག་བསྐྱེད་ལ་བཅུ་བས་ཏེ། མཚོད་ཏེན་རྣམ་དག་གི་དྲུང་དུ་ཕེབས་ནས་ཉིད་གྱི་
དབྱེ་སྐྱེ་ཉིད་གྱིས་བྲེགས་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིད་ཡོངས་སྤྱོད་དང་བཅས་ཡངས་མེད་དུ་དོར་བ་དང་ཁྱིམ་ནས་
ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་། ལུ་བོ་ཞི་རུ་ནའི་འགྲམ་དུ་ལོ་ངོ་དུག་རིང་ཉིན་ལྷུང་ཉིལ་འབྲུ་བདུན་
དང་། མོན་ཚན་དོག་བདུན་ཅམ་བཞེས་ནས་དཀའ་བ་སྤྱད་པས་སྐྱ་གཟུགས་སྐོམ་ལ་རིད་པར་གྱུར་ཏེ་
མི་རྣམས་ཀྱིས་དུར་ཁྲོད་གྱི་འདྲེ་རེད་བསམས་ཤིང་། ཁོང་ལ་དགོ་སྤོང་ནག་པོ་ཞེས་མཚན་མི་སྟན་པ་
ཞིག་ཀྱང་བཏགས། དེའི་ཆོ་གྲོང་ཁྱིམ་སྤེ་ཅན་གྱི་སྤྲུག་པོའི་སྤོ་མོ་ལེགས་སྐྱེས་མ་ཞེས་བས་སྟན་གྲགས་
ཆེ་བའི་རྒྱལ་སྐོམ་གཞོན་ལུ་དོན་གྲུབ་གྱི་བཅུན་མོ་བྱེད་འདོད་ནས་བམ་ཟེ་ལ་ཐབས་དྲིས་དུས། དྲང་
སྤོང་དཀའ་སྤྱབ་ལ་གནས་པར་འོ་སྤྲུག་གི་མཚོད་པ་སྤུལ་ནས་སྐོམ་ལམ་བཏུབ་ན་འདོད་དོན་འགྲུབ་
པར་འགྱུར་ཞེས་གསུངས། ཁོ་མོས་བམ་སྤོང་གི་འོ་མའི་ཉིང་བཅུད་དུ་སྤྱང་ཅི་སོགས་བསྐྱེས་པའི་འོ་
སྤྲུག་དེ་དྲང་སྤོང་དཀའ་སྤྱབ་ཅན་ཡག་ཤོས་ཅིག་ལ་སྤུལ་དགོས་བསམ་ནས་ཡོད་སྟབས། ལྷའི་སྤུལ་བ་

བམ་ཟེ་ཞིག་གིས་དེ་ནི་ཚུ་བོ་ཞི་རུ་ནའི་འགྲམ་ན་བཀའ་བ་སྤྱད་དེ་བཞུགས་ཡོད་པའི་དྲང་སྟོང་དེ་
ལ་སྤུལ་ན། བསམ་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཤད་པ་ལྟར། ལུ་མོ་ལེགས་སྐྱེས་མས་
འོ་སྤྲུག་སྤུལ་ནས་འདོད་དོན་ལུས་པས། རྒྱལ་བུ་དོན་གྲུབ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཚར་བ་ཤེས་ཏེ། གཞོན་ནུ་ཁོང་
གི་བསམ་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་ཤོག་ཅེས་སྒྲོན་ལམ་བཏབ། འོ་སྤྲུག་སྤྱང་རྩི་རྩིང་བོ་སྤུལ་བ་
ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་མདོ་གསུམ་ལྟར་མདངས་དང་ལྡན་པར་གྱུར། རྩ་འཛོལ་བྱིའུ་བཀྲ་
ཤིས་ལས་རྩ་ཀྱུ་ཤ་བསྐྱངས་ཏེ་གནས་མཚོག་དོ་རྗེ་གདན་གྱི་བྱང་ཚུབ་ཤིང་དྲུང་དྲུ་བདག་གི་ལུས་
སྐམ་ནས་པགས་པ་དང་རུས་པ་རྣམས་རོ་ཞིག་ཏུ་སོང་ཡང་ང་སངས་མ་རྒྱས་བར་དུ་སྟོན་འདི་ལས་
མི་ལངས་ཞེས་དམ་བཅའ་བཞག་སྟེ་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་བཞུགས། དེ་ནས་བདུད་རྒྱིས་བར་ཚད་སྟོ་
ཚོགས་བཏང་ཡང་། ཁོང་གིས་བྱམས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྟོ་བས་ལ་བརྟེན་ནས་བདུད་རྒྱི་མཚོན་ཆ་
ཚུབ་མོ་འཕངས་པའང་འཇམ་པའི་མེ་ཏོག་ཏུ་གྱུར། དགྲུང་གྲངས་སུམ་ཅུ་སོ་སྡེ་སྟེང་གནས་མཚོག་
དོ་རྗེ་གདན་གྱི་བྱང་ཚུབ་ཤིང་དྲུང་དྲུ་མདོན་པར་རྗོགས་པ་སངས་རྒྱས་པའི་མཇུག་པ་བསྟན། ཚོང་
པ་ག་གོན་དང་བཟང་བོ་གཉིས་རྒྱིས་བསོད་སྟོམས་ཐོག་མ་སྤུལ་བ་སངས་རྒྱས་རྒྱིས་བཞེས་རྗེས་སྐྱུ་ལ་
རྒྱང་གི་སྐྱེན་གཞི་བཞེས། སྐབས་དེར་བདུད་རྒྱིག་ཏོ་ཅན་མ་དགའ་བར་སངས་རྒྱས་སྐྱུ་གཤེགས་རྒྱི་
རེད་ཅེས་གཏམ་ངན་གང་སར་བཤད་པ་དེ་སངས་རྒྱས་རྒྱིས་གསན་ནས་ངས་ཚོས་འཁོར་ཡོངས་སུ་
བསྐྱོར་མ་ཚར་བར་དུ་ལྷ་ངན་ལས་མི་འདའ་ཞེས་གསུངས། ལྷ་ཚངས་པས་སངས་རྒྱས་ལ་ཡུལ་དེའི་
ཉེ་འདབས་ན་སྐྱེན་ཨ་རུ་རའི་ནགས་ཚལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནས་ཨ་རུ་ར་བཞེས་ན་སྐྱེའི་སྐྱེན་གཞི་
ཡོངས་སུ་དྲུངས་རྒྱི་རེད་གསུངས་པ་ལྟར་གནང་བས་སྐྱེན་གཞི་ལས་ཐར་བ་རེད། དེ་ནས་དམ་པའི་
ཚོས་རྒྱི་ཆེ་བ་འདོན་སྤྱིར་དང་། ཚོས་རྒྱི་དོན་སྤུལ་བཤད་ཀྱང་གོ་བར་མི་ལུས་པས་ཞག་བཞི་བཅུ་ཞེ་
དགྲུའི་རིང་ཚོས་མ་གསུངས་པར་བཞུགས་པ་རེད། ལྷ་ཚངས་པས་ཚོས་རྒྱི་འཁོར་ལོ་རྩིབས་སྟོང་དང་
ལྡན་པ་དང་བརྒྱ་བྱིན་རྒྱིས་ཚོས་དྲུང་དཀར་བོ་གཡས་སུ་འབྱིལ་བ་སྤུལ་ནས། ཚོས་རྒྱི་འཁོར་ལོ་

བསྐྱོར་བར་སྐྱུལ་མ་གནང་བ་ལྟར་གནས་མཚོག་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ལོའོ་ལྟ་སྤྲུལ་བཟང་པོ་སྟེ། ཀུན་གཤམ་
གོ་སྟོན་བྱ་དང་། ཉུང་ལྡན་སྤྲུལ་པ། མིང་ཚེན། བཟང་ལྡན་བཅས་ལ་བདེན་བཞིན་ཚོས་ལོའོ་དང་པོ་
བསྐྱོར། ལྟ་ཚངས་པ་དང་བསྐྱེད་གྱིས་ལོའོ་ལོ་དང་དྲུང་དཀར་སྐྱུལ་སྐྱབས་རི་དྲུགས་ཏུ་ཕོ་མོ་
གཉིས་སྟོབ་མའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཉེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་བྱུང་བར་བརྟེན། དེང་སང་ཡང་ལྟ་
ཁང་དང་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་སྟོན་སྟེང་དུ་ཚོས་ལོའོ་དང་རི་དྲུགས་ཕོ་མོའི་གཟུགས་བརྟན་འཛོག་སྟོལ་
ཡོད་པ་དེ་ལས་བྱུང་བ་ཡིད། མ་གཞི་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་ཅན་སྟེང་པོས་སངས་རྒྱས་ལོའོ་དང་
བཅས་པ་ལྟུང་མ་གཞི་རྣམས་གདན་དྲངས་ནས་ཚོས་ལུས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལྟར་སྟོབ་མ་
ཉེན་ཕོས་ཡོད་སྲུང་གིས་རྒྱ་འབྲུལ་མང་པོ་བསྟན་ཏེ། རྒྱལ་སྟོན་རྣམས་འོ་མཚོ་སྟེས་ནས་སངས་རྒྱས་
ལས་ཚོས་ལུས་པ་མ་ཟད། ཚང་མས་དགོ་བསྟོན་གྱི་སྟོན་པའང་ལུས་པ་ཡིད། དེ་ནས་བྱ་རྒྱུ་དྲུང་པོའི་
རི་ཚོས་ལོའོ་གཉིས་པ་བསྐྱོར་བ་དང་། ཚོས་ལོའོ་མཐའ་མ་ལྟུང་ཡངས་པ་ཅན་དུ་བསྐྱོར། རྒྱ་
གར་སྟོན་སྟོགས་དཔལ་ལྡན་འབྲས་དཀར་སྲུངས་པའི་ལྟུང་དུ་གསང་སྟུགས་དོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ཚོས་
ལོའོ་བསྐྱོར། སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྡན་འདས་དགུང་གྲངས་ཞེ་གཅིག་སྟེང་ལྟུང་གྱི་བཀའ་དྲིན་
འཇལ་སྲིད་ལྟ་ལྟུང་དུ་ཐེབས་ནས་བོད་རྒྱ་དགུ་པའི་ཚོས་ཉེར་གཉིས་ཉེན་སྲིད་མ་ལྟུང་དུ་ཐེབས་
སྟུངས། དགུ་པའི་ཉེར་གཉིས་ཉེན་སྲིད་བཟུང་སྟེ་མེད་ཡིན་པ་དང་། དགུང་གྲངས་ལྟ་བུ་དྲུང་བདུན་
ལོར་མཉེན་ཡོད་དུ་ཚོ་འབྲུལ་བསྟན་ནས་སྟུགས་པ་རྣམས་ཐམ་པར་མཛད། མགོན་མེད་བླ་སྟོན་
གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཕོས་ནས་དད་པ་སྟེས་ཏེ་མཇལ་འདོད་ཚེན་པོ་བྱུང་། བསེལ་བ་ཚལ་གྱི་
དྲུང་བྱོད་དུ་ཐེབས་ནས་སངས་རྒྱས་མཇལ་རྗེས། ཀུན་དགའ་ར་བ་ཞིག་བཞེངས་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་ལུས་
པར་བཞེངས་རོགས་ལ་སྟོན་པའི་སྟོབ་མ་ལྟུང་ལྟུང་བྱུང་བ་དང་། མགོན་མེད་བླ་སྟོན་གྱིས་རྒྱལ་
བྱ་རྒྱལ་བྱེད་བེད་བ་དེའི་སྟེད་མོས་ཚལ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་གསེར་བཀྲམ་ནས་ཉོས་པའི་ལྟུང་དུ་ཀུན་
དགའ་ར་བ་བཞེངས། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ལོའོ་དང་བཅས་པ་མཉེན་ཡོད་དུ་གདན་དྲངས་ནས་

ཚོས་ལྷན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མས་ཅུ་གྲོ་རྟའི་ཀྱན་དགའ་ར་བ་བཞེངས་ནས་
སེར་རྒྱའི་གྲོང་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་གསུང་སྐབས་མི་རྣམས་ལ་རྒྱན་ལྷགས་ཀྱི་ལམ་ཐོབ་ན་ཡང་།
ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མ་དང་ལྷས་བྱིན་གཉིས་ལ་རྒྱན་ལྷགས་ཀྱི་ལམ་མ་ཐོབ། རྒྱ་མཚན་ནི་ཡབ་
རྒྱལ་པོས་སངས་རྒྱས་དེའི་བྱ་ཡིན་བསམ་པའི་སློབ་སྦྱང་ཆེ་དྲགས་པ་དང་། ལྷས་བྱིན་སངས་རྒྱས་ལ་
ཕྱག་དོག་དང་འགྲན་སེམས་སྦྱིས་སྦྱབས་རྒྱན་ལྷགས་ཀྱི་ལམ་མ་ཐོབ་པ་དེ། ལྷས་བྱིན་གྱིས་སངས་
རྒྱས་འཁོར་དང་བཅས་པའི་སྤྲིང་དུ་སྤྲང་ཆེན་སྦྱོན་པ་བཏང་བ་དང་དགོ་འདུན་པའི་བར་དབྱེན་
སྦྱོར་ད་ལྷག་གིང་བྱས། དགྲུང་གྲངས་བརྒྱད་ཅུ་གྲུ་གཅིག་ལོར་རྩ་མཚོག་དུང་དུ་གདུལ་བྱ་རྟག་འཛིན་
ཅན་རྣམས་འདུལ་བའི་སྤྱིར་དུ་སེང་གའི་འགྲིང་སྤངས་དང་བཅས་སྐྱུ་ལྷ་རྣམས་འདས་པའི་ཚུལ་
བརྟན། རྒྱ་གདུང་ལྷགས་འབྲུལ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་རིང་བསྐལ་རྣམས་རྒྱལ་པོ་མ་སྦྱིས་དག་སོགས་
གྱིས་ཆ་བརྒྱད་དུ་བགོས་ཏེ་གཟུངས་སུ་སྤུལ་ནས་དབྱིབས་མི་འདྲ་བའི་མཚོད་རྟེན་བརྒྱད་བཞེངས།
སངས་རྒྱས་ལ་མཚན་བཟང་པོ་སྤུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུས་བརྒྱན་ཡོད་པ་
དང་། སངས་རྒྱས་བཙུམ་ལྷན་འདས་ལ་སྦྱོན་པ་ཟེར་དོན་ནི། ཁོང་ཚོས་གསུང་བ་པོ་འམ་ཚོས་སྦྱོན་
པ་པོ་ཡིན་པས་སྦྱོན་པ་ཟེར་བ་ཡིན་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཚོས་དགོན་མཚོག་ལ་ཐོས་
བསམ་སྦོམ་གསུམ་བྱས་ན་རང་ཉིད་འཁོར་བ་དང་རྒྱ་སོང་གི་གནས་ལས་ཐར་བྱུང་བ་དང་། ཐར་
པ་ཐོབ་པ་ལ་གྲོགས་འཕགས་པའི་དགོ་འདུན་ལ་བརྟེན་དགོས་སྦྱབས་དེ་གསུམ་ལ་སྦྱབས་གནས་
དགོན་མཚོག་གསུམ་ཟེར་ཞིང་། སྤྲིང་ཐག་པ་ནས་དགོན་མཚོག་གསུམ་ལ་སྦྱབས་སུ་འགྲོ་མཁན་
ཚང་མ་ནང་པ་དང་། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ལྷ་བ་རྟེན་འབྱུང་དང་སྦྱོད་པ་འཚོ་བ་མེད་པ་ཡིན།